

Bakgrund till kommunens tillsyn

Varje kommun har enligt 26 kap. 4 § skollagen tillsyn över förskola som drivs i enskild regi vars huvudman kommunen har godkänt enligt 2 kap. 7 § skollagen.

Barn- och utbildningsnämnden kontrollerar att den fristående verksamheten lever upp till vad som anges i skollag, förskolans läroplan och kommunala riktlinjer. Om kraven inte följs kan Barn- och utbildningsnämnden ingripa mot huvudmannen med sanktioner. Det är huvudmannen som är ytterst ansvarig för att verksamheten lever upp till de mål och krav som framgår av författningarna.

Kommunen ska vid tillsynen bland annat bedöma personalens utbildning och erfarenhet, förskolechefens ansvar, barngruppernas sammansättning och storlek, lokaler och miljö samt att verksamheten arbetar enligt läroplan och andra styrdokument. Även huvudmannens och enhetens systematiska kvalitetsarbete granskas.

Tillsyn genomförs med besök i verksamheten, intervjuer med huvudman, förskolechef, personal och vårdnadshavare. Kultur och Utbildning begär inför tillsynen in skriftlig information om verksamhetens förutsättningar och innehåll.

Huvudmannen får senast två månader innan tillsynsbesöket skriftlig information om detta. Kultur och Utbildning kan också genomföra oanmälda tillsynsbesök.

Olika typer av tillsyn

Etableringskontroll

Etableringskontrollen sker innan verksamheten får starta. Den kan också ske vid större förändringar av verksamheten, vilka ska anmälas till Kultur och Utbildning där Barn- och utbildningsnämnden kan besluta om ett nytt godkännande. Större förändringar kan gälla ny huvudman, ändringar i driftsform eller ägandeförhållanden, byte av lokal och/eller utökning av befintlig verksamhet. Etableringskontroll innebär att Kultur och Utbildning granskar, genom besök och dokumentanalys, att huvudmannen kan bedriva verksamheten i enlighet med de föreskrifter som gäller och i enlighet med den godkända ansökan.

Huvudmannen ska vid etableringskontrollen bland annat kunna redovisa

- att det finns anställd personal med relevant utbildning och erfarenhet.
- att det finns färdigställda, ändamålsenliga lokaler och utemiljö.
- att det finns material med tillräcklig variation och omfattning för att stimulera barnens utveckling och lärande samt förbereda barnen för fortsatt lärande.
- att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek.
- att det finns en aktuell planering utifrån styrdokumentet.
- att verksamhetens öppettider är i enlighet med lagstiftningen.
- att det finns ett system för att hantera klagomål.

Förstagångstillsyn

Normalt genomförs förstagångstillsyn 6-8 månader efter verksamhetsstarten. Vid tillsynen granskas verksamheten utifrån vad som framgår ovan under ”Bakgrund till kommunens tillsyn” och ”Etableringskontroll”.

Regelbunden tillsyn

Regelbunden tillsyn ska göras minst vart tredje år. Vid bedömningen av hur ofta den regelbundna tillsynen ska genomföras utgör tidigare tillsynsprotokoll ett underlag för detta tidsintervall, liksom uppgifter om verksamheten som kommer till kommunens kännedom. Den regelbundna tillsynen kan utifrån underlaget således komma att ske oftare än vart tredje år.

Riktad tillsyn

En riktad tillsyn kan inriktas mot en specifik sakfråga. Alla eller ett urval av förskolor kan ingå i en riktad tillsyn. Riktad tillsyn kan ha formen av ett skriftligt förfarande då verksamheten inte besöks utan bedömningen grundas på vad som framkommit i den skriftliga dokumentation som Kultur och Utbildning begärt in från huvudmannen av den/de förskolor som granskas.

Tillsyn på förekommen anledning (akuttillsyn)

En tillsyn på förekommen anledning genomförs i en verksamhet när det framkommit uppgifter om allvarliga brister som omedelbart behöver granskas. Tillsynen berör alltså inte alla de områden som granskas vid en regelbunden tillsyn.

Anmälningssärenden

Inkomna klagomål från vårdnadshavare eller andra utomstående till Kultur och Utbildning riktade mot en fristående förskola utgör en anmälan. Om den fristående huvudmannen inte har fått ta del av klagomålet och bedöms ha förutsättningar att rätta till de brister som anmälts överlämnas klagomålet till huvudmannen för utredning och åtgärder.

Anmälningar som innehåller uppgifter av allvarlig karaktär utreds alltid av Kultur och Utbildning. Anmälningssärendena handläggs ofta i ett skriftligt förfarande. Besök och intervjuer kan också förekomma om det behövs för utredningens skull.

Underlag vid tillsyn

Inför tillsynen (ej etableringskontroll och akut tillsyn) skickar Kultur och Utbildning ut ett formulär som huvudmannen ska fylla i och sända tillbaka till förvaltningen före tillsynsbesöket. Se formulär för *Regelbunden tillsyn för fristående förskola*.

Befogenheter vid tillsyn

Huvudmän för fristående förskolor som står under Ystads kommuns tillsyn är enligt 26 kap. 7 § skollagen skyldig att på Barn- och utbildningsnämndens begäran lämna upplysningar samt tillhandahålla handlingar och annat material som behövs för tillsynen.

Kultur och Utbildning har rätt att på plats granska verksamheten. Om huvudmannen inte skulle lämna de uppgifter som Kultur och Utbildning behöver för sin tillsyn kan huvudmannen med stöd av 26 kap. 8 och 27 §§ skollagen, föreläggas med vite.

Förebyggande åtgärder

Barn- och utbildningsnämnden ska inom ramen för sin tillsyn lämna råd och vägledning enligt 26 kap. 9 § skollagen.

Kultur och Utbildning bjuder 1-2 gånger om året in huvudmännen för de fristående förskolorna, fritidshemmen och enskild pedagogisk omsorg till informationsmöten. De fristående förskolorna bjuds ofta in till fortbildning som arrangeras av kommunen.

Beslut och sanktioner

Efter tillsynsbesöket skriver tjänstepersoner vid Kultur och Utbildning ett beslutsförslag som beskriver eventuella brister i verksamheten. Huvudmannen ges möjlighet att lämna synpunkter på det bedömningsunderlag som ligger till grund för beslutet.

Om brister har framkommit vid tillsynen fattar Barn- och utbildningsnämnden beslut om de åtgärder som huvudmannen ska vidta för att avhjälpa bristerna. Om en huvudmans verksamhet i något avseende inte lever upp till kraven i författningarna kan Barn- och utbildningsnämnden rikta sanktioner mot huvudmannen.

Följande sanktioner/ingripanden enligt 26 kap. 10-16 §§ skollagen kan bli aktuella:

Avstående från ingripande – Barn- och utbildningsnämnden behöver inte alltid ingripa mot en huvudman som inte följer lagen, t.ex. om överträdelsen är ringa, huvudmannen rättat till felet eller det inte lett till några negativa konsekvenser för någon enskild.

Anmärkning – Om bristen inte är allvarlig får Barn- och utbildningsnämnden ge huvudmannen en anmärkning i stället för ett föreläggande. Huvudmannen är fortfarande skyldig att åtgärda bristerna och nämnden följer upp att åtgärderna vidtas. Om huvudmannen underlåter att vidta rättelse, kan tillsynsmyndigheten utfärda ett föreläggande och även förelägga vite, för att huvudmannen ska åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.

Anmärkning kan inte överklagas.

Föreläggande – Om en huvudman inte uppfyller kraven som gäller för verksamheten föreläggs huvudmannen att fullgöra sina skyldigheter. Detta gäller också om huvudmannen inte följer de villkor som gäller enligt beslutet om godkännande.

Barn- och utbildningsnämnden anger i föreläggandet de åtgärder som behövs för att avhjälpa de påtalade bristerna. Dessa åtgärder utgör förslag och det finns utrymme för huvudmannen att rätta till bristerna på något annat sätt under förutsättning att huvudmannen kan visa att aktuella brister avhjälpas genom dessa åtgärder.

Föreläggande (utan vite) kan inte överklagas.

Föreläggande förenat med vite – kan beslutas direkt eller som ett ekonomiskt påtryckningsmedel för att förmå huvudmannen att följa ett tidigare beslutat föreläggande.

Barn- och utbildningsnämndens beslut om föreläggande med vite kan överklagas till Förvaltningsrätten i Malmö. Ett vitesföreläggande gäller omedelbart även om huvudmannen överklagar det. Om Barn- och utbildningsnämnden anser att åtgärderna i vitesföreläggandet inte har uppfyllts inom tidsramen som angetts i föreläggandet kan nämnden ansöka om att vitet ska dömas ut av Förvaltningsrätten i Malmö. Förvaltningsrättens avgörande kan överklagas till Kammarrätten i Göteborg.

Tillfälligt verksamhetsförbud – I mycket allvarliga fall kan Barn- och utbildningsnämnden förbjuda en viss verksamhet med omedelbar verkan. Det handlar om situationer där det är sannolikt att utredningen i ett tillsynsärende kommer att leda till att Barn- och utbildningsnämnden återkallar huvudmannens godkännande. Det kan till exempel ske om det finns allvarlig risk för barnens hälsa eller säkerhet eller av någon annan särskild anledning som får bedömas från fall till fall. Ett sådant beslut gäller i högst sex månader.

Beslut om tillfälligt verksamhetsförbud kan överklagas av huvudmannen till Förvaltningsrätten i Malmö.

Återkallelse – Barn- och utbildningsnämnden kan återkalla ett beslut om godkännande för fristående förskola. Det kan ske om huvudmannen inte följt ett föreläggande och om överträdelsen är allvarlig. Ett beslut om återkallelse kan överklagas till Förvaltningsrätten i Malmö.

Uppföljning av tillsynsbeslut

Ett beslut om anmärkning och föreläggande gäller från beslutsdatum och ska ange de åtgärder som kommunen anser nödvändiga för att avhjälpa bristerna. Huvudmannen får, beroende på typen av brist och allvaret i bristen, en viss tid att redovisa inom.

Åtgärderna ska redovisas skriftligen till Barn- och utbildningsnämnden. I regel handlar det om två månader men kortare eller längre redovisningstid förekommer. Vid exempelvis säkerhetsbrister är redovisningstiden kortare. Det kan därefter bli aktuellt med ett återbesök i verksamheten för att följa upp de åtgärder som genomförts.